

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, za pol leta 2 K in za četrto leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravišтво „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravišтво: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede opoldne. — Nezaparte reklamacije so poštne proste.

Naša kmetijska šola.

Za ustanovitev obljubljen nam kmetijske šole se vrše resne priprave. Da bo služila svojemu namenu, treba je v prvi vrsti pogojev za njen primeren, dober razvoj. Danes uspevajo kaj dobro le taki kmetijski zavodi, ki razpolagajo z velikimi sredstvi. Recimo, da v najugodnejšem slučaju štajerski deželni odbor tu ne bo vsaj bolj neumestno varčljiv, nego je pri drugih takih deželnih zavodih, vendar bi to še ne bilo vse, kar je potrebno, da nove šole ne bo primerjati s hirajočim detetom, kojega tudi najboljši zdravniki na noge spraviti ne morejo.

Odločilne važnosti je kraj, kjer se ustanovi tak zavod. V tem oziru se pa utegne grešiti najprej in najbolj na škodo splošnosti. Saj čujemo razne vesti iz raznih krajev, kje ima biti naša kmetijska šola; seveda končno vsaka vas na Spodnjem Štajerskem bi jo rada imela. Te besede naj veljajo našemu razumnstvu, ki jih naj uvaža, ako mu je dobro delo za splošnost glavna stvar. Ne bodimo tesnosrčni, ker je vendar pomisliti, da šola ni namenjena eni vasi ali enemu okraju, ampak ona ima služiti kmetijsko-gospodarskim težnjam celega južnega Štajerskega. Tu je več krajev, ki bi bili primerni kot sedež za kmetijsko gospodarski zavod, toda šola bode pa za zdaj le ena, in zato je treba obrniti od vseh takih krajev istega, ki bode najboljša služil kot podlaga bodočemu razvoju našega kmetijskega šolstva. Ne gre se torej niti za Šoštanj, niti za Sv. Jurij ob juž. žel., niti za Šmarje pri Jelšah itd., ali za prebivalce teh krajev v ožjem pomenu besede, ampak tu se gre za povzdigo, razvoj in proevit spodnještajerskega kmetijstva in našega gospodarstva v celoti.

Kdo pa naj v tem odloča? Ista pravica, ki jo bo imel n. pr. šoštanjski, šentjurski ali šmarški kmetovalec do bodoče kmetijske šole, gre pač tudi kmetovalcem vseh drugih krajev na Spodnjem Štajerskem brez izjeme, od Mure pa do Save in Sotle. Smešno torej, da se nabajajo vendar ljudje celo v krogih razumnstva, ki si prisvajajo nekake privilegije, predprave, potiskajoč koristi splošnosti za koristi posameznikov. Ko so se naši gospodje poslanci potegovali za kmetijsko šolo, zahtevali so jo za Spodnje Štajersko v splošnem, a ne za čisto gotov kraj posebej, ker bi je sicer sploh ne bili dobili; naravno.

Danes se še ne vé, kakšna podlaga se naj da novi kmetijski šoli. Ugibajo razno, a pravo bodo pogodili, če uvažujejo potrebe vseh panog kmetijstva na Spodnjem Štajerskem. To vendar ne bo specijalna šola za to ali ono kmetijsko stroko; tudi se ne bodo mladeniči pripravljali za uradniške poklice na raznih veleposestvih in grajščinah, ampak podaje naj se jim temeljno znanje, ki je potrebno za umno gospodarjenje na naših kmetijskih posestvih, vendar vse nekako zaokroženo in v taki celoti, kakor odgovarja resničnim potrebam našega kmetijstva.

Kdor zahteva, da se bodoči naš kmetovalec naj uči na tej šoli le živinoreje, travništva, mlekarstva, morebiti še nekaj poljedelstva, češ drugi predmeti, kakor vinogradništvo, kletarstvo, sadjarstvo itd. gojijo se na drugih deželnih zavodih tako temeljito, da je nepotrebno sprejemati jih v učni načrt slovenske kmetijske šole, ta ne pozna naših teženj in osobito ne vé, da bi takšen pouk bil neceLOTen, nekaka raztrgana mreža, kar bi se silno maščevalo nad nami prej ali slej. Razne panoge kmetijstva so v tesni medsebojni zvezi, one

se medsebojno podpirajo in spopolnujejo, in to naravno razmerje naj se gojencem praktičnih kmetijskih šol vcepi v meso in kri ter se jim naj sploh pokaže, kako naj te razne panoge hodijo druga poleg druge in se umno spajajo, da se doseže čim večji gospodarski vspeh, torej nikakor ne kaže prikrojiti pouka enostranske, ker so potrebe našega kmetijskega gospodarstva mnogostranske. Naša dežela je rodovitna, v njej so zastopane vse najvažnejše panoge kmetijstva, a od kmetovalca vspričo današnjih okolištin pač ni zahtevati, da absolvirá kar celo vrsto kmetijskih šol, da si povsod nekaj pridobi, kar potrebuje za svoje razmere. Ako se to uvaževalo ne bo, primerjamo lahko že zdaj bodočo kmetijsko šolo mrtvemu novorojenčku

Da se pa šoli more dati zdrava, zgoraj označena podlaga, odločati bodo morali strokovnjaki in še drugi organi popolnoma nepristranski, upoštevajoč potrebe vsega Spodnjega Štajerskega. Vsaj tu proč z vsakovršno „protekcijo“; osebni, krajevni interesi naj se ne uvažujejo na škodo splošnim, deželnim interesom našega kmetijstva, zamera gor ali dol; kdor ima besedo, ravnaj pošteno in po svojem prepričanju v dobrem smislu za splošnost, napram koji je odgovoren za tozadevni čin.

Kakor že zgoraj navedeno, nimajo še niti pičice učnega načrta za našo kmetijsko šolo. Dokler pa tega ni, čemu bi hodila posebna komisija in si ogledavala razna posestva, ki bi bila uporabna za novi zavod in bi se najprimernejše zemljišče nakupilo. Ali bi ne bilo to čisto narobe? Najprej natančno izdelani učni načrt, ki se vsestranski prilagodi spodnještajerskim kmetijsko-gospodarskim razmeram in potrebam, ta načrt naj vsak ud komisije dobro prouči in se vsaj tudi v iz-

LISTEK.

Vabilo k slavnosti.

ki se bo vršila povodom blagoslovljenja nove brizgalne prostovoljne požarne brambe v Hotinjavasi pri Mariboru dne 27. avgusta t. l.

Kje je Hotinja vas? Vprašuješ me na glas.
Obišči in oglej si jo, ne bo ti žal za čas!
Najdeš jo dve uri južno Maribora,
Pol ure pa zapadno je Pohorje najbližja gora.

Tje pelješ lahko se ali greš pa peš,
Saj cesta lepa je, koderkoli greš;
Če pripelješ se iz Ptuja ali Maribora,
Ne potrebuje pri vozu niti se zavora.

Vas je okrogla ko zemeljska obla,
V Štajerski komaj bi taka se dobila;
Ribnik, pašnik, skupni zelenjadni vrt,
S hišami okrog obdan je in zaprt.

V ribniku veselo ribe in goske plavajo,
Po trati pa otroci poskočni se igravajo,
V vrtu rožice in razno zelje se goji,
A sred' vasi kapela in gasilna shramba stoji.

V tej vasi se obeta velika nam slavnost,
H kateri pričakuje premnog se cenjen gost:
Brizgalno nove bo blagoslovil avčenik,
Za majhno to vasico pač praznik res velik.

Brizgalna je izvrstna, brez napak,
Da nehote se čuditi ji mora vsak,
Veljala je seveda kron mnogo sto in sto,
Ki revna jih vasica bi zmagala težko.

Polovico vse vsote dal je deželni odbor,
Tudi daru okrajnega zastopa se čudimo skor',
Zavarovalnice: dunajska, graška in Slavija banka,
Pokrile vsoto so precej, ki nam še manjka.

Pri stavbi pomagali so občani z veseljem zares,
Od sosedov, račke in slivniške graščine daro-
van je les,
Pa tudi cement, apno, pesek in opeko
Vozili zastonj so od blizu in daleko.

Požarni stolp je tudi že postavljen,
Gasilcev vrli trop pa vedno je pripravljen,
Če ogenj kje izbruhne, skrbno gasiti
In bližnjemu z brizgalno na pomoč priti.

Požarna bramba je torej ustanovljena,
Brizgalna nova bo kmalu blagoslovljena,
Zato pa vsak naj se potruzi,
Naj z nami veseliti se ne zamudi!

Bog obvaruj nas in sveti Florijan,
Ognja časnega in tudi onstran,
Da pridemo enkrat srečno v nebеса,
Kjer veselili se bomo brez konca in slovesa!

Zložil Anton Lobnik, velepos. v Orhovivasi.

„Dohtar“.

Spisal V. K. (Konec.)

Peroliznik se je začel rediti. Ko je mislil, da je zadosti postaven, se je namenil, da gre Paparelo zasnuti. Nekega opoldne se je oblekel praznično in krenil v hišico očeta Kračarja. Saj mu ni bilo treba daleč hoditi. Stanoval je namreč pri mesarjevem sosedu Pikiču, ki pa Kračarja zaradi pravde ni mogel videti niti s krajem očesa.

Korajžno je stopil „dohtar“ pred očeta svoje izvoljenke, se priklonil, se odkaljal in začel slovesno, z zamolklim glasom:

„Dober dan, gospod Kračar, e, gospod Kračar, dober dan!“

„Bog daj!“ je zagodrnjal začudeno mesar, ki je sedel sam za mizo pri telečji pečenki. „Kaj pa je, ali so vas poslali kot birača pome?“ „O ne“, je odgovoril hitro Peroliznik, ki je slastno užival prijetni vonj Kračarjevega kosila. „O ne, ampak čisto narobe. Namreč — hm, hm . . .“

Pisarja je začelo nekaj tiščati v grlu, popravil si je ovratnik in je plaho pogledal Kračarja. — Ko je videl, da možakar mirno zveči svoj kos, se je zopet ohrabil in iz nova povzdignil svoj tenor:

„Častiti gospod Kračar! Vaše blagorodje je menda že opazilo, da ljubim vašo hčerko —“

vlečku objavi, potem še-le pride vse drugo. Drži kravo za roge, ne za rep.

Nehote se spominjam nekega bogatega vinotrčca, ki je bil velik „mazač“ (pančar), kakor se je pozneje dognalo. Zgradivši si novo veliko klet s precejšnjimi žrtvami se še-le spomni nesreče, da je pozabil v bližini najprej najti dober studenec, ki bi mu dajal potrebno množino vode za njegove kletarske manipulacije. Ves nesrečen vzklikne, a prepozno: „Kako vendar se bojo moji zvesti odjemalci mogli privaditi tako hitro naravnemu vinu!“

Ravno tako važna, kakor je važna ustanovitev bodoče naše kmetijske šole za naša gospodarska stremeljenja v obče, bo imenovanje učnih strokovnih moči za šolo. Kandidatov se ne manjka, in ker je med njimi tudi par „rojenih pretežev“, bode volitev menda prav lahka; ali pa bode ta volitev za splošnost tudi srečna?

Dopisi.

Iz Hotinje vasi pri Mariboru. Malo, zelo malo se je čulo do zdaj iz Hotinje vasi in nje posestrime Orebove vasi! Kaj je bilo vzrok temu? Obe vasi ste spali spanje provičnega, ker tako je ukazal naš nekdanji vse-mogočni Peter, kateri pa zdaj sameva in se mu toži po nekdanjih zlatih časih. Vasi ste se iztrgali iz nemčurških okov ter dihati zdaj prosto veselo življenje, katero se posebno kaže v nedeljo popoldne, če ima kdo priliko obiskati Hotinjo vas. Zberejo se na trobente glas vrli orebovski in hotinjski fantje okrog nove lepe shrambe gasilnega orodja, vadijo se urno obračati in korakati, ter delajo na slovensko poveljevanje spretne vaje z novo brizgalno, ki so jo dobili ravno pred kratkim s pomočjo deželnega odbora v svoje roke. Spet zakliče trobente glas in isti korenjaki se okinčajo s tamburicami in slišijo se krasne slovenske in tudi hrvaške narodne pesmi, katere spremljajo celo s svojimi ubranimi glasovi. Tako se vrsti to narodno mladeniško življenje in starejši moške, ki so začetkom zmigavali z rameni, se čudijo zdaj temu preobratu in z zadovoljstvom gledajo na vrle fante, ki namesti popivanja in zapravljanja po krčmah si prihranijo marsikateri krajcar in se pri tem pošteno in veselo zabavajo.

Za danes naj še omenimo, da se bo vršila v nedeljo, dne 27. t. m. velika ljudska slavnost, pri kateri se bo nova brizgalna blagoslovila. Natančneje vzpored priobčimo prihodnjic.

„Kaj?“ se je zavzel mesar za mizo. „Prav nič nisem opazil, prav nič! Še to! Saj ima človek tako zadosti dela! Ljubite jo, kolikor jo hočete, jaz in nihče vam tega ne more braniti. — Pa kaj je meni vse to mar?“

„Dovolite, oprostite, cenjeni gospod! Gospod Kračar — prišel je odločilni trenutek mojega življenja, hm, mojega življenja.“

„Kaj pa želite pravzaprav?“ je vprašal iznenadeni mesar pisarja, ki je gugal v hudi zadregi.

„Gospod — odločilni trenutek mojega življenja in prosim vas za roko vaše gospodične hčerke!“ — Peroliznik se je oddehnal.

„Kaj?“ je zakričal Kračar, da se je snubač prestrašen umaknil par korakov nazaj. „Koliko pa imate plače?“

„Zdaj trideset goldinarjev na mesec“, je bil ponižni odgovor.

„In s tem hočete dobiti moje dekle? Lep zet, res! Z Bogom!“

Ubogi „dohtar“ sam ni vedel, kako je prišel vun. Zvečer pa je ves žalosten zopet potegnil v papir zavito večerjo po vrvi skozi okno navzgor in ginjen gledal za Paparelo, ki mu je ostala navzlic vsem zaprekam zvesta. Nocoj mu je bila podarila kos gnjati. Meso je bilo jako osoljeno. Obžalovanja vrednega „dohtarja“ jo mučila huda žeja in še hujša nesrečna ljubezen.

Oplotnica. (Občinske volitve) dne 31. julija so za Slovence nengodno izpadle, kakor je že znano, in smo le v drugem razredu zmagali s svojimi kandidati, dasiravno smo zanesljivo upali tudi v tretjem razredu prodreti, kakor smo že prej dvakrat, a ni se dalo in sicer iz raznih vzrokov. Prvi je že bil gotovo nezanesljivost naših volilcev, koji se ali doma ostali ali so celo z nasprotniki volili. To je storil župan ugovske občine Al. Leskovar, kateri je 8. febr. t. l. zatrjeval očitno v svoji biši, da je Slovenec in da so v njegovi občini sami Slovenci. Svojemu g. župniku se je drznil reči, naj se altarja drži in je bil zato od ptujske golazni pohvaljen kakor poštenjak od nog do glave, kar je zdaj očitno pokazal, ker je še druge pregovoril, da so naše najhujše nasprotnike volili. Kadar bomo same take Slovence imeli, bodo Nemci na naših grobovih smrtno pesem veselo peli, da jih zdaj v njih nakanah več ne motimo.

Drugi vzrok našega propada bil je pa tudi semenj, ki se je tisti dan obhajal v Konjicah in slavnost sv. birmе v Zrečah. Omahljivci so našli vzrok, da so šli na sejem ali k birmi s svojimi otroci. Pravi vzrok seveda to ni bil, ker volilci iz Slakove, koji spadajo pod zreški zvon, so toliko politično izobraženi, da so skoro do zadnjega moža prišli na volišče.

Poglavitni vzrok našega propada je bila grda agitacija naših nasprotnikov doma in po celem Pohorju. Razun policaja so še po trije in štirje hodili od hiše do hiše in so nevedne begali in motili z velikimi plačili, ki jih čakajo, ako župnikova stranka zmaga. Spoznali so, da je nevarnost vojsko zgubiti, zato so dali v duhu ptujskega „Štajerca“ posebne lepake natisniti, in so tiste med drugo božjo službo dne 30. julija dali povsod v Oplotnici in drugih vaseh nabiti. Klicali so volilce na pomoč, kakor bi cela fara gorela in sicer s samo neresnico tako-le: „Častiti volilci občinskega odbora v Oplotnici! Ponedeljek 31. julija t. l. se bode v Oplotnici volitva v občinski odbor vršila. Volilci, odprite si pri tej priložnosti vaše oči in berite plačilne potrdile od davkarije, katere so pred kratkim došle od c. kr. namestnije in po katerih se razvidi, da ste vi organista plačali — in zdaj se še od Vas zopet zahteva plačilo. Kje je denar? In vse, kateri se moramo z velikim plačilom boriti — imenujejo naši klerikalci „nemčurje“. Nam pa ni tukaj za jezik (špraho), ampak za denarni klerikalni žakelj, v katerega se ne more nikoli dovolj denarja nasuti. Vzamite si izglede od Ugovčanov, kateri so svojemu župniku namignili, kam da sliši; — ne mislite, da kateri župnik tak drage stopinje zastonj naredi.

Oboje je šel gasit v gostilnico „K zlatemu lisjaku“. Tam je tih čepel v prvi sobi in poslušal pogovor trških mogočnejšev v drugi, lepši sobi. Menili so se o godbi. Naenkrat se je Peroliznik zganil. Stari Kračar je namreč pravkar izjavil, da mu ni noben instrument — izrekel je mož to besedo: „štrment“ — tako zopern kakor flavta. „Dohtarju“ je pa šinila dobra misel v glavo.

Ze drugi teden je imel flavto, kupljeno na obroke. Kadar je prišel popoldne iz pisarnice domov, je vselej odprl okno in začel pisati na vse pretege. Učil se je vedno ene: „Al“ me boš kej rada „mela“...

To sviranje je bilo res strašansko, „dohtar“ je zavijal na grozovite načine. V bližini so tulili vsi psi, tiščeč rep med noge. V štirinajstih dneh ni bilo čutiti nobene podgane več v tem kraju; preselile so se vse na drugi konec trga.

Oče Kračar so besneli od jeze. Od šestih do sedmih so morali poslušati strašno piskanje, prej niso mogli od doma. Zlasti jih je srdilo, ker je gonil „dohtar“ vedno eno in ker so oča sicer nosili res belo (mesarsko) suknjo, nikoli svoje žive dni pa ne „sabljičice“ prepašane, puške pa nabasane. Po pravici so torej sumili, da jih ima Peroliznik grdo za norca. Pikič, gospodar „dohtarjevega“ stanovanja pa je bil gluh. In njega niso mogli oča naprositi,

Naša stara župnijska cerkev, v kateri smo večidel vsi krščeni bili in kateri smo takorekoč vzrastli, se je po ukazu okrajnega glavarstva zapreti morala, ter bočejo menda z njo kaj enakega storiti, kakor s cerkvijo sv. Miklavža, katero je župnik podreti mislil. Tako bi se pa mogla ta nova „kot župnijska cerkev“ prevzeti in kaj nas potem pričaka, ve vsak od nas. Torej vsi volilci, kateri Vas davek zadene, pozor!“

Dva služabnika (delavca) stolarne, žid Jožef Kraus in Fr. Graf, sta lepake pribijala in g. Ed. Hafenrichter se je v kočiji peljal iz Oplotnice v Čadram se prepričati, če se je to zgodilo ali ne, med tem ko se niti na sv. dan v cerkev ne pripelja, dasiravno trdi, da je katoličan.

Resnica pa je, da ni ena beseda na tem oklicu resnična. Kakor se je v cerkvi omenilo faranom, je c. kr. okrajno glavarstvo 27. junija 1905 potrdilo, da je bila v Čadramu brnja za cerkovnika odkupljena, ne pa za orglarja, ker zadnja ni bila imenovana. Resnica je dalje, da je čadramski g. župnik od l. 1895 do 1899 novo krasno cerkev pozidal in za njeno stavbo vse svoje premoženje potrosil. Zadnja štiri leta postavil je še prav lepo novo župnišče na lastne stroške za 20.000 K. Ker se ni občina zavezala kaj plačati, se tudi po nobeni postavi k temu ne more siliti.

Med volitvijo bila sta najhujša naša nasprotnika za reditelja zunaj postavljena. F. Jonke starejši in A. Obril sta z drugimi zaničevala naše volilce, zadnji še g. župnika. Našim volilcem se je pa žugalo z zaporom, ako so kaj govorili. Z nasprotniki je zopet volil nadučitelj A. Brumen. Pri takih nezaljubljenih in nepostavnih agitacijah smo dobili 86 glasov, nasprotniki pa nad sto. Slovenci smo pritožbo vložili, ker to menda vendar ni postavno, z očitno neresnico zmagati.

Iz galuške občine pri Sv. Juriju ob Ščavnici. (Kako mogočni Matjašič volitve razpisuje?) Kakor povsod pri nas, je Bračkovcem tudi v galuški občini odklenkalo. To je Matjašič, dozdanji „rihtar“ v Kutincih dobro čutil. Postajalo ga je strah. V strahu pa človek marsikatero nerodno napravi. Tako se je tudi Matjašiču primerilo. Hotel je napraviti volitve čisto na tihem. Najprej je trosil okoli glas, da bodo volitve še le oktobra, a nihče ni verjel. Da, imajo pač drugi tudi nekaj v glavi! Volitve so torej morale biti dne 3. t. mes. Kaj napraviti, da bi narodni volilci ne prišli? Na čisto majhnem listeku je v drobni pisavi razpisal volitve ter ga dal nabiti na neki koči. Eden izmed narodnih volilcev je pa le izvohal ta list. Gre ga

da bi prepovedal „dohtarju“ piskanje ali od povedal sobo, ker so bili že dolgo z njim navskriž.

Dober mesec so prenašali oča Kračar prej neznane muke. Nekega dne pa so srečali „dohtarja“ pod trgom.

„Kaj vam dam, če nehati ongoviti na tisto peklensko piščalko?“ so ga ustavili.

„Gospodično hčerko!“

Jezno so se obrnili in odšli. Peroliznik pa je ongovil „štrment“ odslej še buje kakor prej. Naposled je to le preveč presedalo trpinčenemu mesarju.

„Veste kaj, gospod Peroliznik!“ so dejali nekega popoldne pisarju. „Pa naj bo vaša moja hči! Samo z dvema pogojema! Ongaviti ne smete nikoli več na flavto in pomagati morate pri mesarji! S pisarji ni nič.“

Še tisto uro sta pila bratovščino.

Peroliznik je vzel Paparelo in se popolnoma posvetil novemu poklicu. Po Kračarjevi smrti je prevzel vse za njim. Flavte pa ni nič več „ongavil“, ker se je bil v par letih neverjetno zredil in se je njegova žena bala, da ne bi počil sredi svojega piskanja. In kakor očetu Kračarju, tako sta tudi Perolizniku v miru in zadovoljnosti čimdalje bolj rastla trebuh in ugled.